

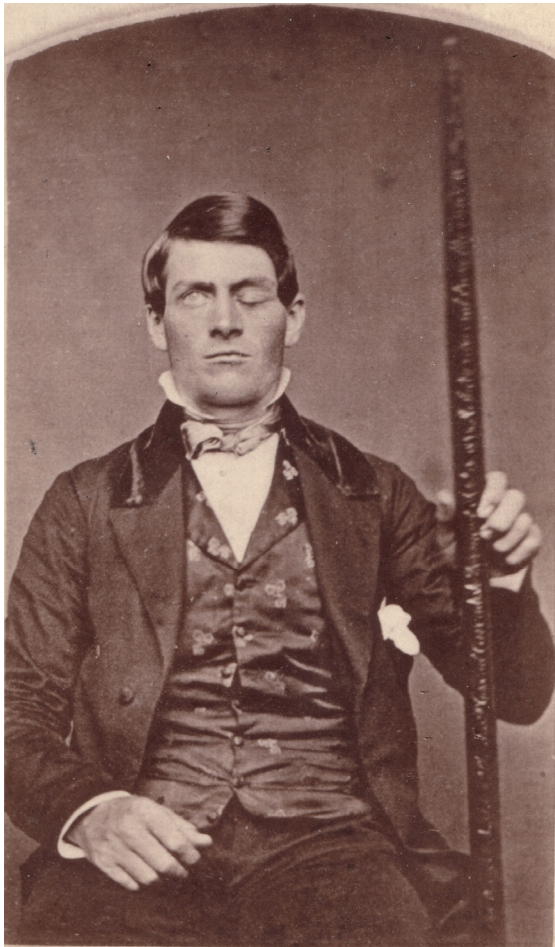
LUNDS
UNIVERSITET

Kriminellt beteende – ett första tecken på demenssjukdom?

MADELEINE LILJEGREN, SVENSKA DEMENSDAGARNA I ÖREBRO, 220511

Phineas Gage (1823-1861)

*“Mentally the recovery certainly was only partial, his intellectual faculties being decidedly impaired, but not totally lost; **nothing like dementia**, but they were enfeebled in their manifestations, his mental operations being perfect in kind, but not in degree or quantity.”*

LUNDS
UNIVERSITET

Arnold Pick (1851-1924)

Kriminellt beteende vid demenssjukdom

- Varför begår vissa demenssjuka personer kriminella handlingar?
- Vilka typer av brott begår de?
- När i sjukdomsförloppet begår de brott?
- Finns det skillnader mellan olika typer av demenssjukdomar?
- Vad blir konsekvenserna av beteendet?

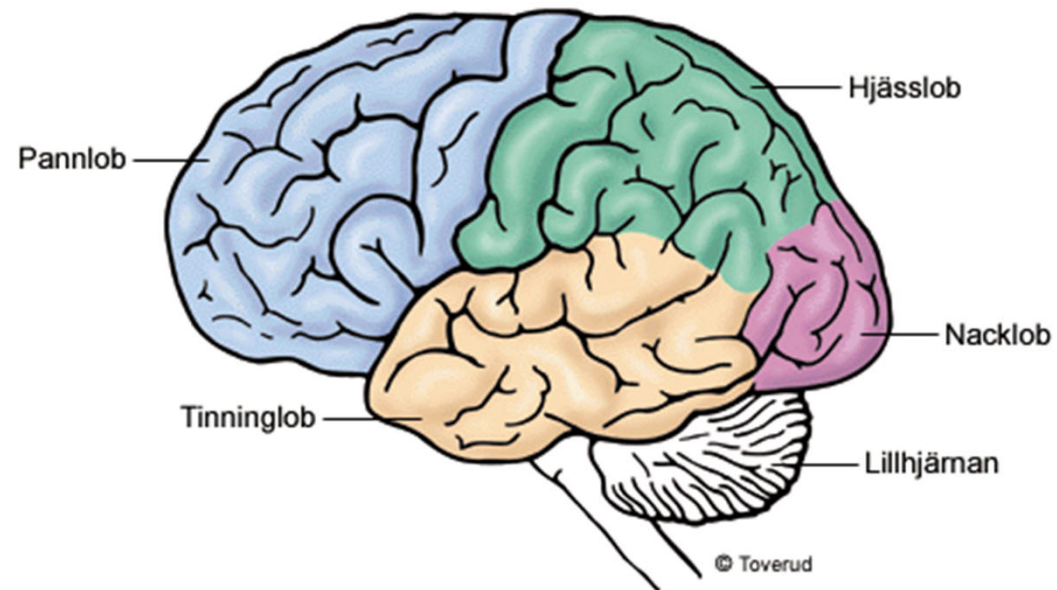
Madeleine Liljegren

- ST-läkare, Psykiatri Nordväst, Stockholm 2017 –
- Medicine doktor, Lunds universitet, Lund 2018
- AT-läkare, Karolinska Universitetssjukhuset, Stockholm 2015 - 2017
- Läkarexamen, Lunds universitet, 2013
- Underläkare, Norra Stockholms psykiatri, S:t Görans sjukhus, Stockholm 2013 –
- Mental Health Run, Sveriges läkarförbund 2009 –

Hjärnan

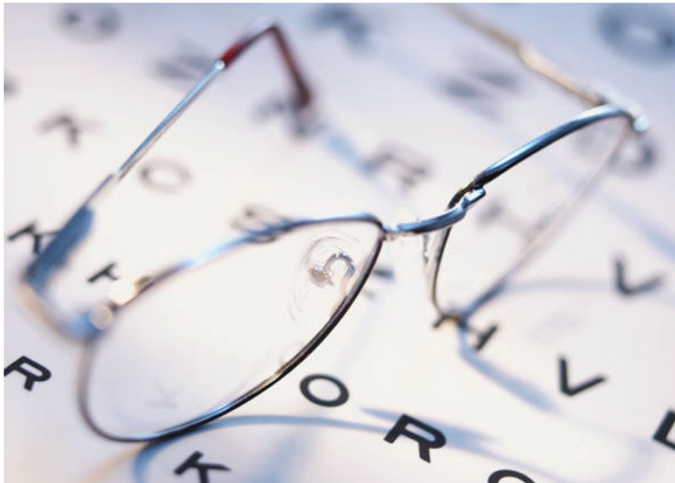
Kognitiva sjukdomar ("Demens")

- Skador i hjärnan
- Inget "naturligt" åldrande
- Folksjukdom, oerhörda kostnader, stort lidande
- Alzheimers sjukdom, vaskulär demens, blanddemens, frontotemporal demens ("frontallobsdemens"), Lewy Body-demens

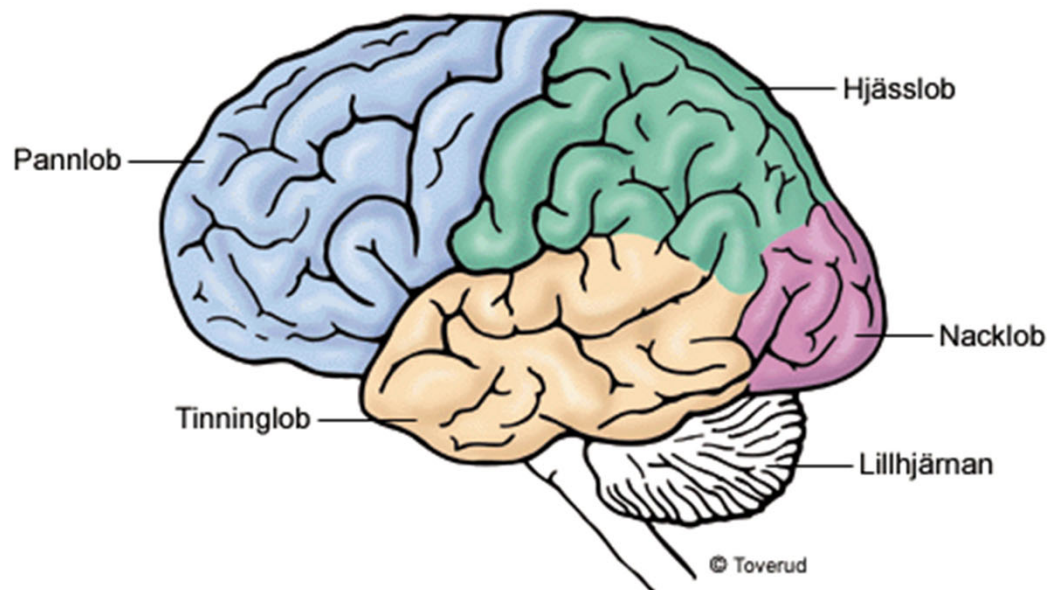
Demens, symtom

- Glömska
- Nedsatt orienteringsförmåga
- Oförmåga att lösa komplexa problem
- Språksvårigheter
- Ångest, sömnstörning, aggressivitet

”Frontallobsdemens” (FTD)

- Pann- och tinninglober
- Yngre drabbas
- Smygande förlopp
- Beteendestörningar: stöld, våld, sexuella trakasserier, trafikförseelser
- Språk, ansiktsigenkänning

Alzheimers sjukdom (AD) vs FTD

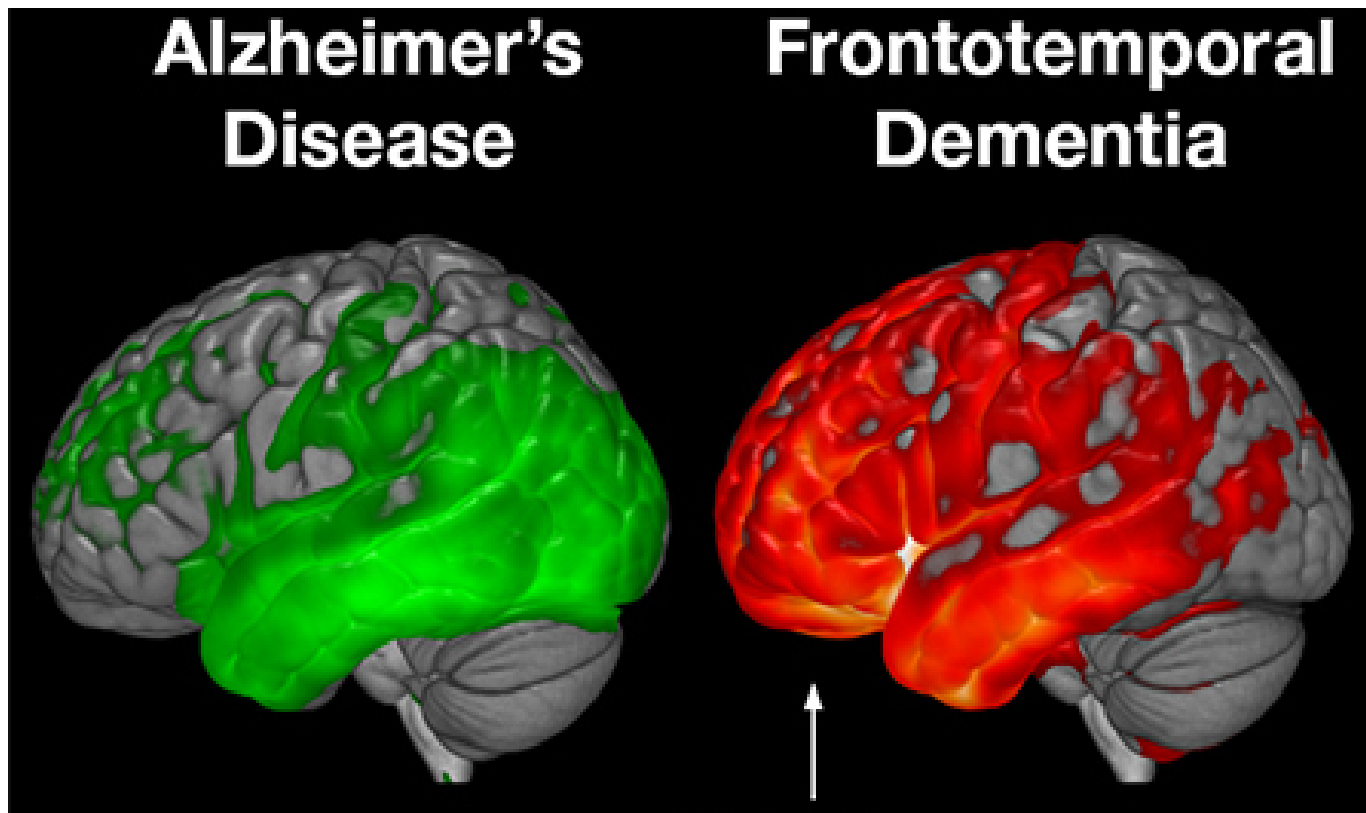

Image courtesy of: Howie Rosen, Jonathan Eloffson, Gabe Marx
and Faye McKenna, UCSF

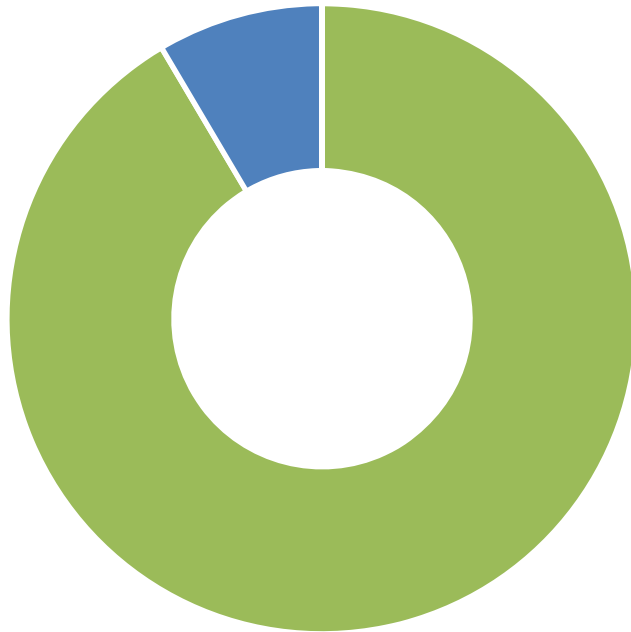
LUNDS
UNIVERSITET

Fall 1

- 39-årig kvinna, tidigare helt frisk
- Jobbat på bank, senare hemmafru
- Allvarlig förlust → krisreaktion. Halvårs terapi. Svårt att "repa sig" efter detta
- Två år senare: söker akut tillsammans med sambo p.g.a. att hon blivit handgriplig mot sina små barn → tvångsvård

Kriminellt beteende, demenssjukdomar

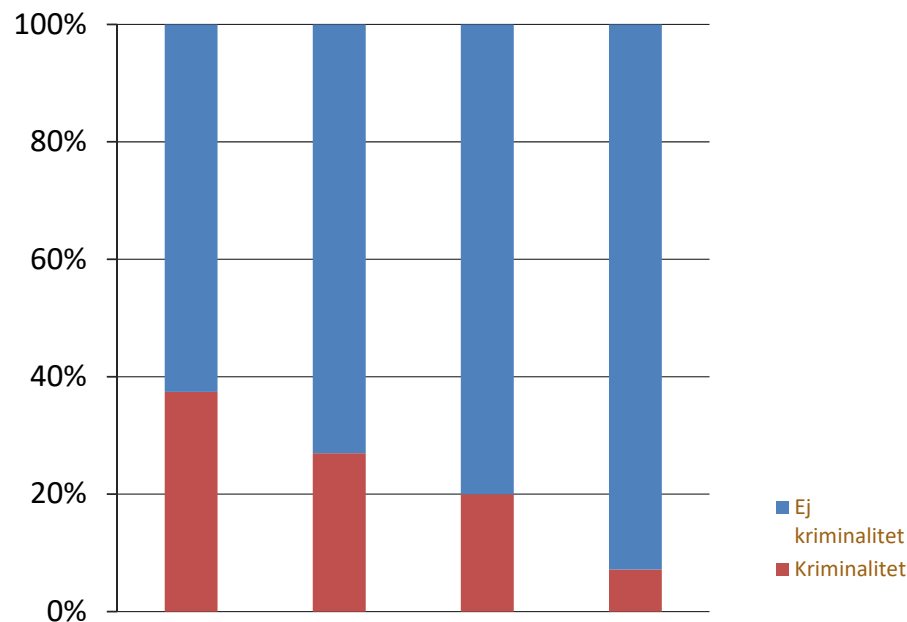
- UCSF, Kalifornien, USA
- 1999-2012
- 2397 individer
- 204 (8,5 %) hade begått en **kriminell handling**

Liljegren M, Naasan G, Temlett J, et al. Criminal Behavior in Frontotemporal Dementia and Alzheimer Disease. JAMA Neurol. 2015;72(3):295–300. doi:10.1001/jamaneurol.2014.3781

LUNDS
UNIVERSITET

Kriminellt beteende, demenssjukdomar

1. Beteendevariant av FTD (37,4 %)
2. Semantisk demens (27,0 %)
3. Huntingtons sjukdom (20,0 %)
4. Alzheimers sjukdom (7,7 %)

Liljegren M, Naasan G, Temlett J, et al. Criminal Behavior in Frontotemporal Dementia and Alzheimer Disease. *JAMA Neurol.* 2015;72(3):295–300.
doi:10.1001/jamaneurol.2014.3781

Vad var det de gjorde?

- Sexuella närmanden
- Stöld
- Trafikförseelser
- Våld
- M.m.

Varför betedde de sig så?

- Impulsivitet
- Störning i hjärnans straff-/belöningssystem
- Tvångsmässig dragning till "fina" objekt
- Försämring i kognition

Fall 1

- Förnekar först att hon slår barnen
- Erkänner att det är fel, "likgiltig"
- Stjäl ur butiker
- Äter ohämmat, barnens godis, viktuppgång
- Synhallucinationer, ormar i toaletten
- Inneliggande utredning: nedsatt hjärnblodflöde inom frontalloberna på båda sidorna, CT med frontotemporal degeneration.
- Från journalen: *"Det enda som fungerar bra är minnet, helt orienterad i tid och plats"*
- Avlider efter 11 års sjukdom

Fall 2

- 61-årig man, tidigare frisk
- Framgångsrik säljare på stort företag
- Tre års anamnes på likgiltighet, ökad alkoholkonsumtion, nedsatt prestationsförmåga på jobbet
- ”Jag kunde inte må bättre”
- LVM → alkoholrehab. Började storröka (aldrig rökt tidigare). Gick upp 30 kg i vikt.
- Samlade burkar på jobbet, svarade inte i telefon, mail etc. Avskedades.
- Arresterades för fortkörning, visade porrtidningar för fruns väninnor, åt sex hamburgare/dag.

Fysisk aggressivitet, demenssjukdomar

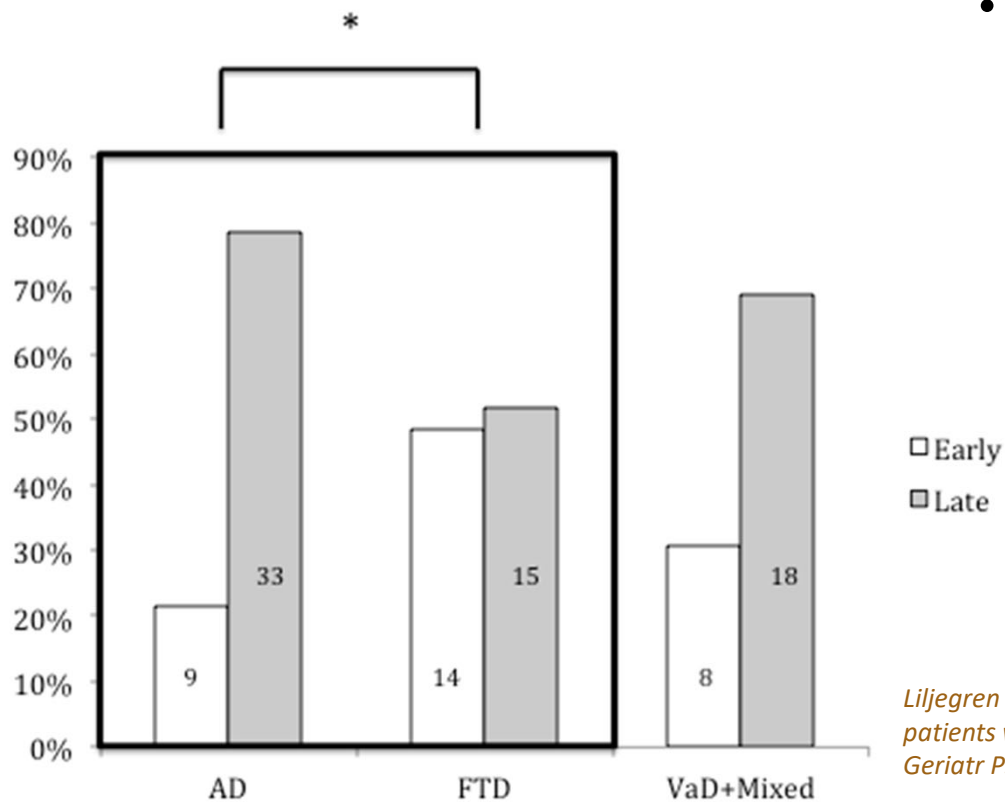

- Minneskliniken i Lund
- 1967-2013
- 281 individer
- 97 (34,5 %) hade varit **våldsamma** mot andra

Liljegren M, Landqvist Waldo M, Englund E. Physical aggression among patients with dementia, neuropathologically confirmed post-mortem. Int J Geriatr Psychiatry. 2018;33(2):e242-e248

Fysisk aggressivitet, när under sjukdomstiden?

- FTD mycket tidigare än AD (* $p = 0.017$)

Liljegen M, Landqvist Waldo M, Englund E. Physical aggression among patients with dementia, neuropathologically confirmed post-mortem. *Int J Geriatr Psychiatry*. 2018;33(2):e242-e248

Fysisk aggressivitet, mot vem?

- Familjemedlemmar
- Vårdpersonal
- Medpatienter
- Andra personer, inklusive djur

Fall 2

- MMT: 26/30
- Svårigheter med ord, stava baklänges, komma på många ord på en bokstav etc.
- Kommenterade psykologens bröst, frågade om han fick kyssa henne
- Normalt neurologstatus
- MR: kraftig degeneration frontalt och främre temporallober
- Avlider efter 9 års sjukdom, försöker svälja en leksak, luftvägshinder → hjärtstopp

Polisinteraktion, demenssjukdomar

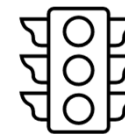
- Totalt
AD: 9 %, FTD: 26 %
- Kriminellt beteende: vanligare hos FTD
- Oftare för FTD (ej statistiskt signifikant)
- Konsekvenser?

Liljegren M, Landqvist Waldo M, Englund E. Police Interactions Among Neuropathologically Confirmed Dementia Patients: Prevalence and Cause. Alzheimer Disease & Associated Disorders: October-December 2018 – Volume 32 – Issue 4 – p 346-350

Kriminellt och socialt avvikande beteende

- Totalt
AD: 15 %, FTD: 42 %
- Upprepade kriminella handlingar: vanligare hos FTD
- Socialt avvikande beteende: vanligare hos FTD
- Proteininlagringar kopplade till kriminellt beteende hos FTD

Liljegren M, Landqvist Waldo M, Frizell Santillo A et al. Association of Neuropathologically Confirmed Frontotemporal Dementia and Alzheimer Disease With Criminal and Socially Inappropriate Behavior in a Swedish Cohort. JAMA Netw Open. 2019 Mar 1;2(3):e190261. doi: 10.1001/jamanetworkopen.2019.0261. PMID: 30924889; PMCID: PMC6450313.

Nyare forskning

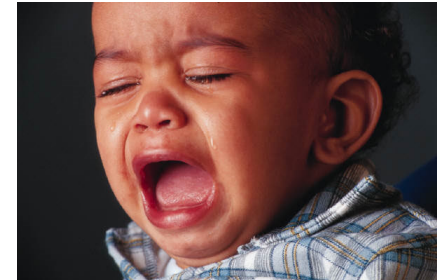
- Italien, 2021 (case)
- USA, 2022 (veteraner)
- Översiktsartikel, 2022

LUNDS
UNIVERSITET

Varför är det här så viktigt att känna till?

- Tidigt i sjukdomsförloppet
- Sociala konsekvenser
- Problem med myndigheter
- Vid misstanke: kontakta läkare!

Frågor?

LUNDS
UNIVERSITET

Tack!

- E-post: madeleine.liljegren@regionstockholm.se
- Instagram: @dr.madeleineililjegren

LUNDS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET